

TEATR ELŻBIETAŃSKI

mgr Paweł
Domzalski

Spis treści

- 1. Historia teatru elżbietańskiego**
- 2. Aktorzy**
- 3. Scenografia**
- 4. Publiczność**
- 5. Muzyka**
- 6. Repertuar**
- 7. William Shakespeare – twórczość**
- 8. Bibliografia**

Historia teatru elżbietańskiego

Przedstawienia teatralne w Londynie za panowania królowej Elżbiety I wystawiane były przez zawodowe grupy aktorskie, nie istniały jednak wówczas stałe budynki teatralne. Zespoły występowały najczęściej na placu miejskim. Za umowną datę powstania teatru elżbietańskiego uznaje się rok 1576. Wtedy angielski aktor i przedsiębiorca James Burbage wybudował w Londynie pierwszy budynek teatralny o nazwie **The Theatre** [Teatr]. Niebawem dołączyły do niego kolejne tego typu teatry: **The Curtain**, **The Rose** i jeden z najpopularniejszych obecnie teatrów – **Globe Theatre**.





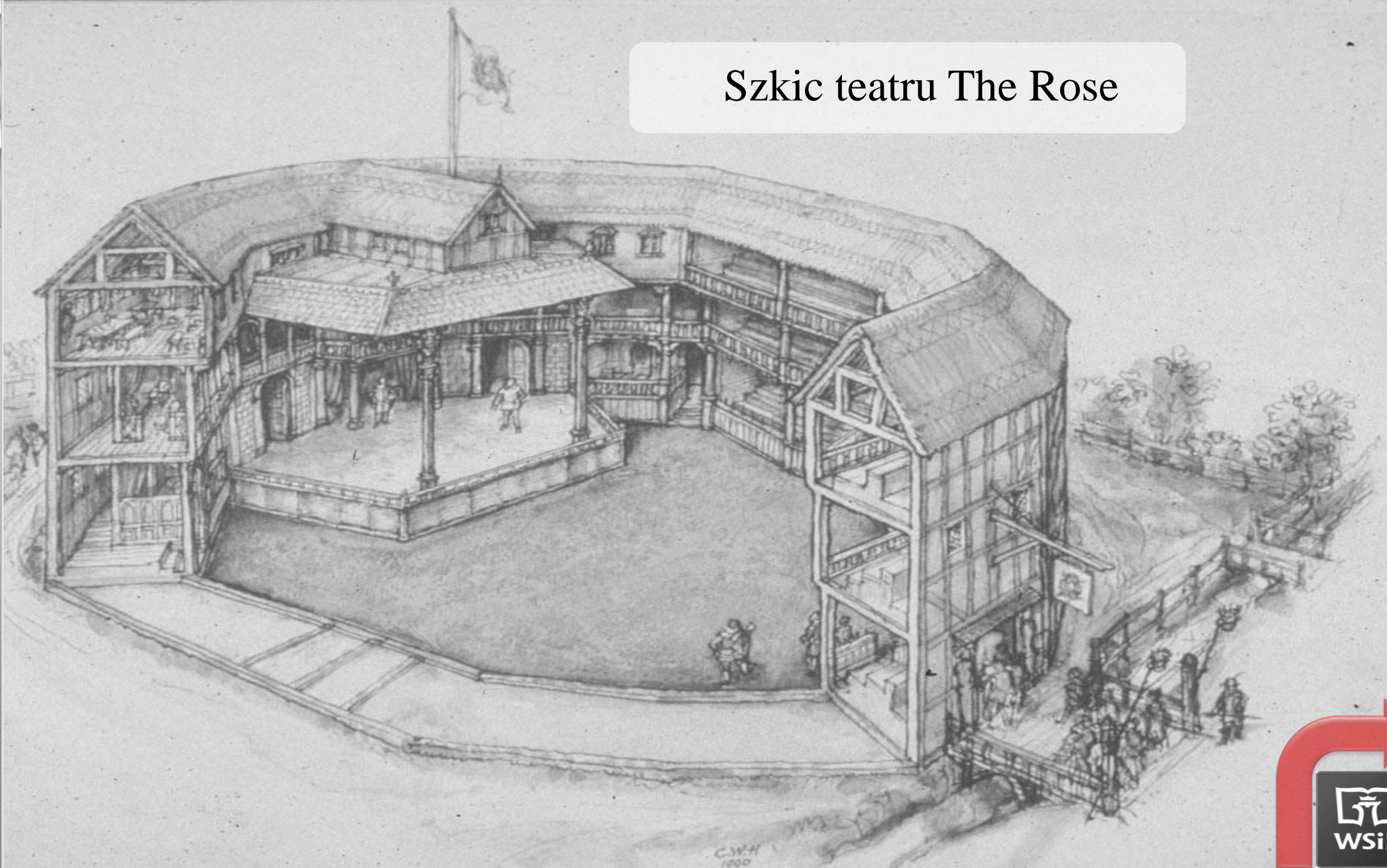
Szkic The Theatre [budynek po lewej]



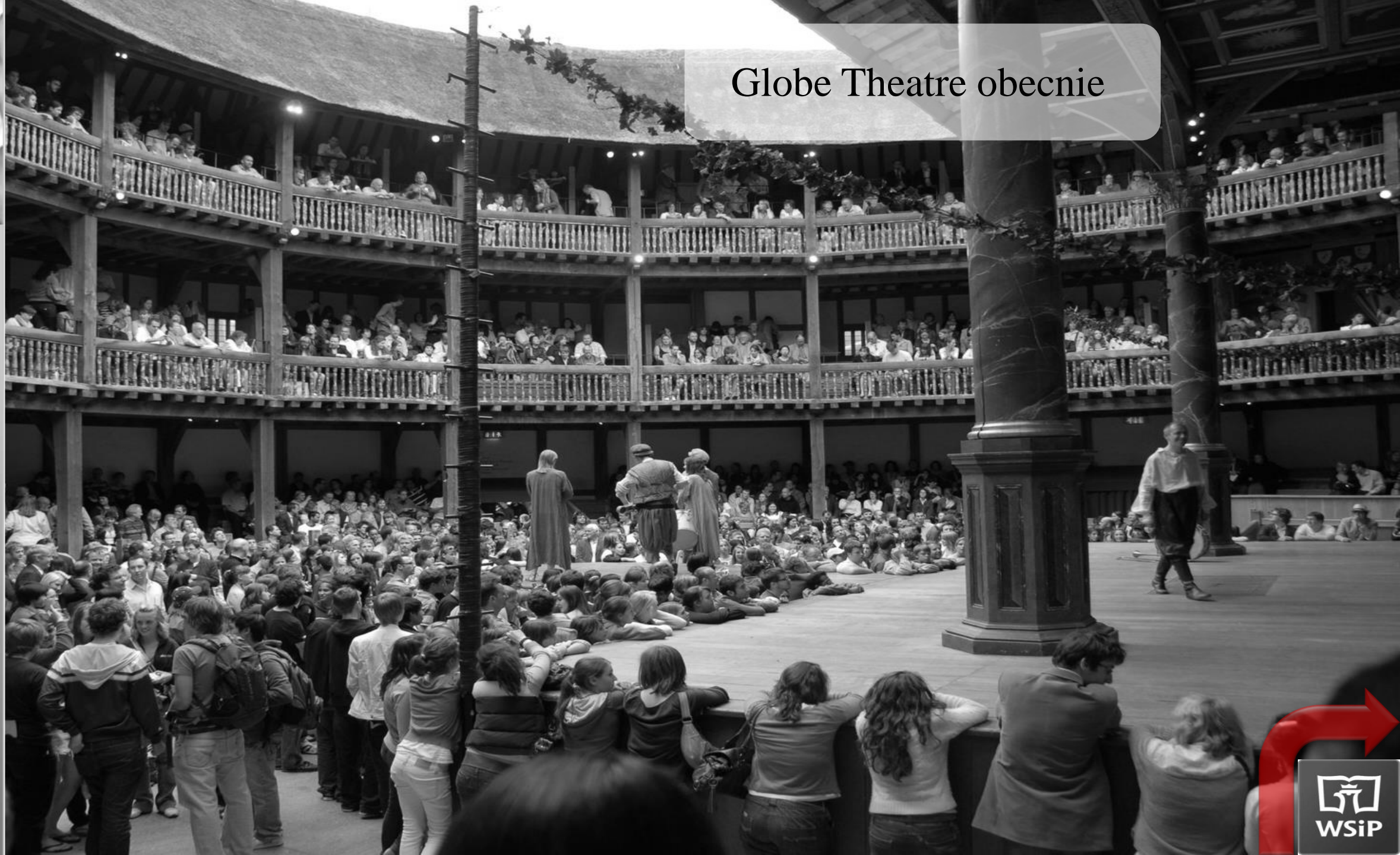
The Curtain obecnie



Szkic teatru The Rose



Globe Theatre obecnie



Aktorzy

Niezwykłą wagę przywiązywano do pięknej wymowy. Każdym gestem starano się uzyskać wrażenie prawdopodobieństwa. Aktorami, podobnie jak w teatrze antycznym mogli być tylko mężczyźni. Kobięce role odgrywali młodzi, urodziwi mężczyźni przed mutacją. Pierwsza kobieta wystąpiła w roli Desdemony [Otello] w 20 lat po zamknięciu teatru elżbietańskiego.

Scenografia

Była ona bardzo uboga. Brak było kurtyny. Zamiast dekoracji na scenie często znajdowała się tablica z określeniem miejsca akcji, np. „W komnacie”. Resztę pozostawiano wyobraźni widzów. Jedynymi bogatymi elementami były **kostiumy aktorów**, które bez względu na czas akcji, reprezentowały ówczesny styl.



Przykładowe kostiumy w stylu elżbietańskim

Publiczność

Była w większości niekulturalna i niegrzeczna. Na zewnątrz budynku teatru sprzedawano zgniłe owoce i warzywa, często również jajka, by widzowie mogli podczas przedstawienia w prosty sposób wyrazić swoje znudzenie czy niezadowolenie. Ludzie mogli również siedzieć na scenie i głośno krytykować trwające widowisko. Ludzie niskiego stanu musieli płacić za wstęp do teatru. Oglądali oni występy na stojąco, w tym miejscu, gdzie w obecnych teatrach znajdują się rzędy siedzeń. Osoby zajmujące miejsca na balkonach byli najczęściej sponsorami sztuk i nie musieli płacić za wstęp. Aktorzy byli wbrew pozorom bardzo ubogimi ludźmi. Zdarzało się, że zbierali najładniejsze owoce i warzywa, którymi w nich rzucano i zjadali je. W niektórych teatrach najlepszy aktor wieczoru otrzymywał od sponsora kawałek szynki. Dziś słowo „ham” [szynka] jest angielskim określeniem na słabego aktora.

Muzyka

W teatrze elżbietańskim używano bardzo różnorodnych efektów dźwiękowych. Oprócz dźwięków trąbek, które wzywały publiczność do teatru, muzyka odgrywała ważną rolę w tworzeniu nastroju przedstawienia. Aktorzy używali także wielu urządzeń imitujących takie dźwięki jak: grzmot piorunu, tętent końskich kopyt, odgłos padającego deszczu czy huk armaty.

Grano najczęściej:

- ❖ zabawne komedie - *Rycerz płonącego tłuczka* [Francis Beaumont i John Fletcher], *Dwóch szlachetnych krewnych* [William Shakespeare i John Fletcher], *Sen nocy letniej* [William Shakespeare]
- ❖ Wstrząsające tragedie - *Tamerlan Wielki*, *Tragiczne dzieje doktora Fausta*, *Żyd z Malty*, *Edward II* [Christopher Marlowe], *Hamlet*, *Makbet*, *Romeo i Julia*, *Otello* [William Shakespeare]
- ❖ Kroniki z dziejów ojczystych – *Zycie i śmierć króla Jana*, *Ryszard II*, *Ryszard III* [William Shakespeare]

William Shakespeare -twórczość

Twórczość Williama Shakespeare'a [1564 – 1616] można podzielić na trzy okresy:

-Okres I, tzw. Optymistyczny (1590 – 1599)

Najważniejsze dzieła tego okresu: Henryk VI, Ryszard III, Komedia omyłek, Poskromienie złościcy, Dwaj panowie z Werony, Titus Andronicus, **Romeo i Julia**, Ryszard II, Stracone zachody miłości, **Sen nocy letniej**, Kupiec wenecki, Henryk IV, Król Jan, Henryk V, Jak wam się podoba, Juliusz Cezar, Wieczór Trzech Króli

-Okres II, tzw. Okres tragiczny (1600 – 1608)

Najważniejsze dzieła tego okresu: **Hamlet**, **Otello**, Miarka za miarkę, Król Lear, Makbet, Tymon Ateńczyk, Antoniusz i Kleopatra, Koriolan

-Okres III, tzw. Okres romantyczny (1608 – 1613)

Najważniejsze dzieła tego okresu: Perykles, Cymbelin, Zimowa opowieść, Burza, Henryk VIII





Sztuka „Sen nocy letniej”



Sztuka „Tamerlan Wielki”



Sztuka „Hamlet”



Sztuka „Makbet”



Sztuka „Romeo i Julia”



Sztuka „Otello”

Opracowanie:

mgr Paweł Domzalski

